TIT online Akadémia

Szeptember-Október témaköre: TEA

Tea etimológia és a tea eredete

A tea az egyik legtöbbet fogyasztott itala az emberiségnek. A teát lehet hidegen és melegen is fogyasztani, a kellemes aromája mellett számos jótékony hatással is rendelkezik egészségünkre vonatkozóan. A tea főzésének és –ivásának számos országban komoly hagyományai vannak.

Etimológia

A magyar tea szó a hasonló angol szóból származik. A tea eredete a tê (茶) Amoyi (廈門 Hsziamen, Fucsien) dél-kínai szó. Azt, hogy az egyes népek hogyan hívják a teát eldönthető abból, hogy mely kereskedelmi úton találkoztak vele először. Az orosz és néhány észak-európai nyelvben csáj-ként ismerik a teát, ami arra utal, hogy a tea szárazföldi úton, vélhetően a selyemúton érkezett északról. A teát csá-nak (茶) hívják mandarin kínai nyelvjárásban. Kínából a britek Európába tengeri úton szállították a teát. A portugál nyelvben elnevezése chá. Írországban, főként Dublinban a cha kifejezést gyakran használják a teára, és a char gyakori szlengkifejezés volt a Brit Nemzetközösségben szolgáló katonai erőknél a XIX. és a XX. században, mely átkerült a hétköznapi használatba is. Napjainkban számos kávéház kezdett el tejes, édes, fűszeres teát árulni chai néven, mely távoli rokona az indiai receptek alapján készülő italoknak, de azoknál sokkal kevésbé fűszeres. Európában a legnagyobb karriert Angliában futotta be a tea, ahol valósággal társadalmi eseménnyé nőtte ki magát az Ötórai tea szokásában.

A tea eredete

Kínában a teát már az i.e. VI. században is ismerték.
Az ital eredetének több története is ismert:
1, Az egyik történet szerint Buddha fedezte fel a teát, midőn egy napon a kertben meditálva egy tealevél hullott csészéjébe.

2, A másik történet szerint Sen-nung császár i. e. 2737-ben ivóvizét forraltatta, amikor egy hirtelen támadt fuvallat az égő ágak közül néhány levelet belesodort a forró vízbe.

3, A tea élénkítő erejére mutat rá egy másik eredetlegenda, amely szerint *Bodhidharma*, a zen buddhizmus megalapítója, kilenc évig elmélkedett lótuszülésben, a falnak fordulva. Amikor nem bírta már tovább, és az álmosságtól le-lecsukódnak szemei, levágta szemhéjait, belőlük nőttek az ébren tartó tea levelei.

4, Elképzelhető lehet az is, hogy miután a kínaiak régen rájöttek arra, hogy a forralatlan víztől betegek lesznek, igyekeztek azt ízesebbé tenni, s így találtak rá a teacserje leveleire.

5, Más források szerint a hegyekbe elvonult szerzetes egy alkalommal feldühödött saját gyengeségén, hogy nem képes éber maradni, s a szempilláin állt bosszút: kitépte őket. Így a földre hullott pillákból sarjadtak ki az első teacserjék.

Bárhogyan történt is, a tea ma a világon az egyik leggyakrabban fogyasztott ital. A buddhista szerzeteseknek köszönhetően terjedt el a teaivás szokása Ázsiában, Indonéziában és Afrikában. A legelső utalást egy arab utazó tette a teára, miszerint a 879. évet követően Kantonban a só és a tea volt a legnagyobb jövedéki forrás. Marco Polo 1285-ben feljegyezte, hogy a kínai pénzügyminisztert azért mozdították el helyéről, mert önkényesen intézkedett a teára kivetett vámokat illetően és túl magasra emelte az árát.

A XIV. században az európaiak egyre jobban felfedezték a Távol-Keletet, a hollandok egy utazásról teacserjével tértek vissza és azzal a hírrel, hogy ezekből a levelekből pompás üdítő italt főznek. A portugál felfedezők voltak az első európaiak, akik Japánba látogatva először ízlelhették meg a teát 1560 környékén. 1610-ben megérkezett Európába az első szállítmány tea a Holland Kelet-indiai Társaság hajóival, amely aztán monopóliumot szerezett a tea szállítására. A hollandok és később az angolok közvetítésével a tea rengeteg országba eljutott. Szállítása gyékénnyel bélelt faládákban történt, hogy a sós tengeri levegő ne károsítsa a rakományt, az értékesebbeket ólomládákba csomagolták. A tealevelek használata különféle volt, először nem ismerték a hagyományos kínai vagy japán teaszertartást, ezért előfordult, hogy magát a leforrázott tealevelet ették meg kenyérrel. 1568-ban Londonban már lehetett teát kapni a kávéházakban és hamarosan elterjedt helyes használata egy újságcikk eredményeképpen. A legpatinásabb céget 1706-ban Thomas Twining alapította. Az Arany Oroszlán nevű teaházában nemcsak fogyasztani lehetett a teát, hanem meg is vásárolhatták. Ez az üzlet jelenleg is működik Londonban a Strand utcában. Leghíresebb teakeverékük, az *Earl Grey* ma is világhírű.

Források:
1, http://www.preventissimo.hu/tudastar/cikk/299
2, https://hu.wikipedia.org/wiki/Tea_(ital)